

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТУРЕЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито основні принципи турецької національної освіти. Визначено, на яких конкретних принципах ґрунтується національна освіта та як саме ці принципи втілено у життя сучасної турецької школи.

Ключові слова: національна освіта, рівноправність, планування, демократія, реформа Ататюрка, секуляризм.

Освіта – це невід’ємна частина нашого життя. Метою освіти є виховання всебічно розвинутої особистості. Але в умовах глобалізації кордони між країнами як в освіті, так і в культурі стають більш прозорими або зовсім зникають. На цьому етапі ми не можемо визначити, позитивно чи негативно впливає загальна європеїзація та Болонський процес на нашу освіту. Водночас слід пам’ятати, що для кожної країни важливо зберегти унікальні ознаки своєї культури.

З огляду на це, держави надають велике значення національній освіті. Саме національна освіта допомагає кожній країні зберегти національну ідентичність та унікальність.

Зазначені проблеми неможливо вирішити без ґрунтовного вивчення досвіду інших країн. Тому на прикладі Турецької держави ми вирішили визначити основні принципи національної освіти, оскільки національне виховання в цій країні посідає чільне місце в житті всіх громадян. І дорослий, і малий в цій країні скаже: “Я – щасливий, тому що я – турок”.

Основні положення, тенденції та розвиток національної освіти оприлюднюються державою в офіційних документах, доктринах. Тема національної освіти завжди була і залишається предметом постійного вдосконалення. Зазначену проблему в нашій країні досліджували такі сучасні політики та педагоги: І. Лікарчук, С. Ніколаєнко, О. Удод, В. Ягупов.

Проте особливості турецької національної освіти не вивчалися вітчизняними педагогами, що й зумовило вибір теми дослідження.

Мета статті – розкрити основні принципи турецької національної освіти, визначити їх значення та роль у сучасних виховних закладах.

Основні принципи турецької системи національної освіти опубліковані в “Основному законі про національну освіту” від 1973 р., де вони посідають місце з четвертої до сімнадцятої статті під номером 1739 [4, с. 55]. Виокремимо деякі з них:

1. Спільність і рівноправність. Освітні заклади в Туреччині відкриті для кожного, незважаючи на мову, расу, стать, релігію. В освіті ніхто не повинен виділятися за класовими, груповими або сімейними привілеями.

2. Індивідуальні та суспільні потреби. Діяльність національної освіти організована відповідно до потреб турецького суспільства, а також згідно з бажаннями та можливостями турецьких громадян.

3. Керівництво. Особи у процесі навчання мають спрямовувати свій інтерес, бажання та вміння відповідно до напрямів різноманітних програм і шкіл.

Система національної освіти організована так, щоб реалізувати цю ідею. В управлінні мають бути використані методи оцінювання та методи об'єктивного виміру керівних служб.

4. Право на освіту. Кожен громадянин Туреччини має право на початкову освіту.

Здобувши початкову освіту, інтереси, бажання та вміння громадян будуть корисними освітнім установам [2, с. 20–21].

5. Рівність можливостей. В освітній сфері всім жінкам і чоловікам надаються рівні можливості.

Успішним студентам, які позбавлені матеріальних благ, але бажають здобути вищу освіту, надається допомога з боку держави, а саме: стипендії, кредити та безкоштовне забезпечення всім необхідним.

Повинні проводитися спеціальні заходи, щоб виховати дітей, які потребують захисту та спеціальної освіти.

6. Безперервність. Для працівників освіти має важливе значення продовження як загальної, так і професійної освіти протягом усього життя. Завданням освіти є виховання молодого покоління, а також допомога у виборі правильного напрямку в житті та щодо професії, вживання необхідних заходів для забезпечення безперервної освіти дорослих [3, с. 142].

7. Реформа Ататюрка, його принципи та націоналізм. Освітня система Туреччини ґрунтується на націоналізмі Ататюрка, що знайшов відображення в Конституції, принципах і реформах.

На кожному освітньому етапі є важливим вивчення турецької мови з усіма її особливостями, тому що мова є одним з основних компонентів національної єдності та цілісності. Необхідно сприяти збагаченню мови в науці та сучасній освіті. Із цією метою Верховна організація культури, мови та історії імені Ататюрка здійснює необхідні заходи співпраці з Міністерством національної освіти [3, с. 139].

8. Демократія в освіті. Для постійної реалізації вільного, демократичного, сильного та стабільного суспільного устрою громадяни повинні знати: що таке демократія; знання про адміністративне керівництво країни, розуміння і почуття відповідальності за поведінку, і повагу до духовних цінностей, в усіх видах виховної роботи намагання поліпшити успіх студентів. Але в освітніх установах у будь-якій формі забороняється обговорення та втручання в щоденні політичні події, а також політичні й ідеологічні пропозиції, що суперечать націоналізму Ататюрка, які зазначені в Конституції [5, с. 21–22].

9. Секуляризм – відвернення від релігії як такої в суспільстві, сім'ї, політиці тощо. Принцип світськості. Зменшення ролі релігії в політичному, соціальному й особистому житті [1, с. 256].

У національній освіті Туреччини секуляризм має важливе значення. Релігійна культура та моральне виховання є обов'язковими компонентами у програмах початкової, середньої школи та у ліцеях.

10. Науковий підхід. На кожному рівні потрібно постійно вдосконалювати матеріали курсу, використовуючи методи навчання та різноманітні

види навчальних програм відповідно до потреб навколишнього середовища та країни, а також інновацій і науково-технологічних принципів.

Для того, щоб збільшити продуктивність і забезпечити постійне оновлення – розвиток освіти, потрібно ґрунтуватися на наукових дослідженнях і оцінюванні.

Дослідження за цим напрямом підтримуватимуться і заохочуватимуться в матеріальному й духовному аспектах [2, с. 25–26].

11. Планування. Розвиток національної освіти планується і реалізується так, щоб надати вагомості професійній і технічній освіті; забезпечити потрібний технологічний розвиток модернізації індустрії та сільського господарства; згідно із цілями економічного, соціального і культурного розвитку, і, звертаючи увагу на відносини освіта – робоча сила – зайнятість.

Рівень професійності та назва кожного рівня, обов'язки та відповідальність установлюються законом, тому установи та програми будь-яких формальних загальних професійних навчальних закладів мають відповідати цим рівням.

В освітніх установах такі стандарти, як простір, персонал, будівля, споруди, пристрої, обладнання, інструменти й можливості повинні бути визначені заздалегідь. Це забезпечить створення установ оптимального розміру відповідно до стандартів та ефективного їх функціонування [2, с. 29–31].

12. Спільне навчання. Важливе значення має спільне навчання у школах дівчат і хлопців. Але відповідно до виду освіти, можливостей і вимог деякі школи можуть розділити учнів на дівчат і хлопців.

13. Співпраця між школою і сім'єю. Для досягнення мети в освітніх установах важливого значення набуває співпраця між школою та сім'єю. З огляду на це у школах створено Спілку “Школа – Родина”.

14. Освіта всюди. Завданням національної освіти є не тільки офіційні та приватні навчальні заклади. Потрібно також реалізувати освітню програму вдома, у навколишньому середовищі, на робочому місці.

Діяльність офіційних, приватних і добровільних установ повинна підпорядковуватися інспекції з боку Міністерства національної освіти з метою контролю відповідності цілям національної освіти [4, с. 56].

Висновки. Отже, основні принципи національної освіти Туреччини були затверджені державою у другій половині ХХ ст. Аналіз зазначених принципів свідчить, що вони мають демократичний характер, ідеться і про рівне право всіх громадян на освіту, і про спільне навчання хлопців і дівчат, і про принцип світськості. Також слід зазначити, що ці принципи були розроблені Ататюрком ще на початку ХХ ст. Він був одним із перших, хто розумів, що без демократизації освіти не можливо буде створити гідне майбутнє. Цікаво, що самі його принципи стали основними в сучасній освіті.

Окремими пунктами можна виділити принципи для вчителів, педагогів, керівників навчальних закладів. Їм важливо пам'ятати при безперервному навчанні, роботі з батьками, використанні наукового підходу, а також плануванні. Усі ці принципи спрямовані на те, щоб зробити навчальний процес більш цікавим та ефективним.

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник української мови / уряд. Т.В. Ковальова. – Х. : Фоліо, 2005. – С. 256.
2. Ergün, Mustafa, Ali Özdaş. Öğretim İlke ve Yöntemleri. – İstanbul, 1997. – S. 20–31.
3. Eroğlu H. Milli eğemenlik ilkesi ve Anayasalarımız / H. Eroğlu. – Atatürk araştırma merkezi dergisi. – 1984. – № 1. – С. 139–142.
4. Osmanlı ve türk anayasaları. – С. 55–56.
5. T.C. 1982 Anayasası. – İstanbul, 1995. – С. 21–22.

Горшенева А.Н. Основные принципы турецкого национального образования

В статье раскрыты основные принципы турецкого национального образования. Определено, на каких конкретных принципах основывается национальное образование и как именно эти принципы воплощены в жизнь современной турецкой школы.

Ключевые слова: национальное образование, равноправие, планирование, демократия, реформа Ататюрка, секуляризм.

Gorsheneva A. The main principles of Turkish National Education

The basic principles of Turkish National Education are shown in the article. Also in the article we show on which principles the national education is based, and how these principles are implemented in the modern Turkish school.

Key words: national education, equality, planning, democracy, Ataturk's reform, secularism.